

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКО – ПРАВОВИЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІННОВАЦІЙ

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент

ОДЕСА
2025

УДК 658.5:005.31(072)

О-609

Укладач:

Радченко О. П. – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та інновацій

Рецензенти:

Е. А. Кузнєцов – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

О. В. Побережець – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано вченою радою економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова

Протокол № 10 від 26 червня 2024 року

О-609 **Операційний менеджмент** : метод. рек. до практ. занять для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 073 Менеджмент / уклад. О. П. Радченко. – Одеса : Олді+, 2025. – 46 с.

У методичних вказівках наведено основні положення до вивчення дисципліни «Операційний менеджмент» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент. Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні вибіркової дисципліни на практичних заняттях та у процесі самостійної роботи. Матеріал представлено у розрізі змістових модулів та тем.

УДК 658.5:005.31(072)

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Плани практичних занять	6
3. Рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання рефератів та презентацій	30
4. Питання для підсумкового контролю	34
5. Рекомендована література	37
6. Додатки	40

ВСТУП

Дані методичні вказівки призначені для здобувачів, які вивчають дисципліну «Операційний менеджмент». Вони охоплюють ключові аспекти та фундаментальні принципи управління операціями на підприємствах різних галузей. Основна мета цих методичних вказівок – забезпечити здобувачів необхідними знаннями та практичними навичками для аналізу, планування, оптимізації та управління операційними процесами виробничого та невиробничого характеру.

Актуальність операційного менеджменту зростає у зв'язку з постійним розвитком ринкових умов, зміною технологічних процесів та потреб споживачів. У сучасних умовах глобалізації та збільшення конкуренції, професійне управління операціями може стати вирішальним фактором успіху компанії. Тому розуміння основ операційного менеджменту є критично важливим для кожного менеджера.

Методичні вказівки містять теоретичний матеріал, практичні завдання, кейси, приклади з реального життя та рекомендації для самостійного вивчення. Вони допоможуть здобувачам глибше зрозуміти, як ефективно управляти ресурсами, оптимізувати робочі процеси та підвищити загальну продуктивність підприємства.

Вказівки включають розділи про стратегічне планування в операційному менеджменті, методи оцінки та мінімізації ризиків, технології управління якістю, інновації в управлінні ланцюгами поставок та інше. Також велика увага приділяється сучасним ІТ - інструментам, які використовуються для оптимізації операційних процесів.

Ці методичні вказівки стануть незамінним помічником для здобувачів у підготовці до практичних занять, курсових та дипломних робіт. Вони також корисні для викладачів як допоміжний матеріал під час ведення лекцій та практичних занять з дисципліни «Операційний менеджмент».

Мета дисципліни – засвоєння теоретичних і прикладних знань щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, методів управління основною діяльністю підприємств та умінь розроблення операційної стратегії, створення і

використання галузевих операційних підсистем як основи забезпечення досягнення місії суб'єкта господарювання.

Завдання дисципліни: опанувати теоретичні та організаційні основи операційного менеджменту; засвоєння принципів та методів раціонального організування, планування і контролювання за функціонуванням операційних систем різних видів; набуття вмінь щодо розроблення операційної стратегії підприємства; набуття вмінь щодо обґрунтування рішення стосовно створення операційної системи, підтримки належного режиму її поточного функціонування; забезпечення якості результатів операційної діяльності підприємства; отримання знань щодо особливостей операційного менеджменту на підприємствах різних галузей.

Предмет дисципліни – є закономірності формування операційної домінанти розвитку у господарській системі та проблеми забезпечення техніко-технологічного оновлення виробництва на основі сучасних досягнень науки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: цілі, принципи, функції та методи операційного менеджменту; сутність та етапи розробки операційної стратегії; особливості та властивості операційної системи підприємства, як об'єкту управління; основи операційної діяльності підприємства; управління поточним функціонуванням операційної системи; управління продуктивністю операційної діяльності;

вміти: обґрунтовувати рішення щодо створення операційної системи, підтримки належного режиму її функціонування; розробляти операційну стратегію підприємства; застосовувати на практиці набуті знання для підвищення ефективності управління результативністю операційної діяльності.

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Операційний менеджмент як складова управління процесами

Практичне заняття 1

Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту.

Питання для обговорення:

1. Поняття функціонального менеджменту.
2. Взаємозв'язок функції організації з управлінням.
3. Поняття операційного менеджменту та еволюція його розвитку.
4. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту.
5. Функції операційного менеджменту: планування, прогнозування, організація, мотивація, контроль.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 2,3,

Основна література: 2,3,6

Додаткова література: 2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачу варто звернути увагу, що функціональний менеджмент охоплює управління окремими функціями організації, такими як виробництво, маркетинг, фінанси та інші напрямки. Це дозволяє ефективно використовувати ресурси для досягнення організаційних цілей. Сутність, сфера та організація виробничої діяльності людей зосереджуються на тому, що виробництво є базою для будь-якої діяльності, а його правильна організація – основним завданням менеджменту.

Здобувачеві слід розуміти, як функції організації пов'язані з управлінням, адже саме управління забезпечує досягнення цілей завдяки організації ресурсів і процесів. Поняття операційного менеджменту включає управління операційними процесами організації, такими як планування, координація і контроль виробничих та сервісних операцій. Еволюція операційного менеджменту пройшла шлях від простих виробничих процесів до сучасних методів, що враховують технологічні

досягнення та інноваційні підходи.

Здобувачу важливо розуміти, що цілі та завдання операційного менеджменту полягають у забезпеченні ефективності виробництва, мінімізації витрат і максимізації продуктивності. Зміст операційного менеджменту полягає в управлінні операціями для виконання виробничих завдань, а його сфери включають планування, організацію та контроль процесів. Об'єкти операційного менеджменту – це операційні процеси, пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг.

Здобувач має знати, що операційний менеджмент є формою функціонального менеджменту, спеціалізованою на управлінні виробничими і операційними процесами. Процес реалізації операційного менеджменту проходить через кілька етапів – від планування виробничих потужностей до контролю і оптимізації процесів. Операційний менеджер, як суб'єкт управління, відповідає за координацію роботи виробничих і сервісних підрозділів, а також за ухвалення управлінських рішень.

Здобувачеві необхідно розуміти, що мета діяльності операційного менеджера – забезпечення ефективності операційних процесів, а його завдання включають планування, організацію, мотивацію та контроль діяльності підлеглих. Сфери прийняття рішень операційного менеджера охоплюють планування виробничих потужностей, управління запасами, контролем якості, постачанням та виробничими процесами.

Здобувачу варто усвідомити, що функції операційного менеджменту – це основні управлінські дії, такі як планування, прогнозування, організація, мотивація і контроль. Методи операційного менеджменту поділяються на організаційні (планування і координація), адміністративні (керівництво і контроль), економічні (управління витратами і ресурсами) та соціально-психологічні (мотивація і комунікація).

Здобувач повинен розуміти, що розробка і впровадження ефективних методів у виробничому і операційному менеджменті сприяють оптимізації процесів, зниженню витрат і підвищенню якості продукції або послуг. Це можливо через

використання сучасних технологій, управлінських інновацій та постійне вдосконалення процесів відповідно до ринкових вимог.

Практичне заняття 2

Тема 2. Операційна стратегія та складові її реалізації

Питання для обговорення:

1. Операційна стратегія в сучасній літературі.
2. Сутність операційної стратегії.
3. Структура операційної стратегії
4. Ключові операційні можливості. Процес реалізації стратегії.
5. Стратегії, що визначають динаміку технології виробництва.
6. Система стратегічних заходів з використання виробничого персоналу. Управління якістю виробництва.
7. Розробка стратегії процесу. Типи стратегій процесу.

Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 1,3,

Основна література: 1,3,6

Додаткова література: 3

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачам важливо звернути увагу, що операційна стратегія є складовою загальної стратегії організації, яка визначає, як саме будуть досягатися операційні цілі. У сучасній літературі операційну стратегію розглядають як систему заходів та рішень, які забезпечують конкурентоспроможність організації шляхом оптимізації її виробничих та операційних процесів.

Здобувачам варто розуміти, що суть операційної стратегії полягає у визначенні операційних пріоритетів, таких як гнучкість, швидкість, якість, надійність та вартість. Основні конкурентні пріоритети – це ті аспекти, де організація має переваги над конкурентами, наприклад, висока якість продукції, низька собівартість, швидка доставка чи інноваційність.

Здобувачам слід звернути увагу, що структура операційної стратегії зазвичай включає такі елементи, як вибір технологій, управління ресурсами, планування виробничих потужностей, управління якістю, а також логістичні та сервісні стратегії. Розуміння структури операційної стратегії дозволяє організації систематизувати процеси та підвищувати їх ефективність.

Ключові операційні можливості, на які варто звернути увагу здобувачам, визначають здатність організації виконувати свої стратегії. Це можуть бути спеціалізовані технології, кваліфікований персонал чи унікальні процеси. Реалізація стратегії передбачає чітке планування, координацію та моніторинг операційних процесів.

Здобувачам важливо враховувати, що стратегії динаміки технологій виробництва базуються на виборі новітніх технологічних рішень, які забезпечують гнучкість та адаптацію виробництва до ринкових змін, наприклад, автоматизовані системи чи інноваційне обладнання.

Також здобувачам слід звернути увагу, що система стратегічних заходів щодо виробничого персоналу передбачає ефективне управління трудовими ресурсами, забезпечення мотивації, навчання та розвитку персоналу, що на пряму впливає на якість продукції чи послуг. Управління якістю виробництва є важливою складовою операційної стратегії, оскільки саме якість продукції значно впливає на конкурентоспроможність організації. Розробка стратегії процесу полягає у визначенні шляхів оптимізації виробничих процесів для досягнення поставлених цілей. Типи стратегій процесу можуть включати масове виробництво, потокове виробництво, індивідуальне виробництво або проєктне виробництво, залежно від потреб організації та характеру продукції.

Теми рефератів:

1. Роль операційної стратегії у підвищенні конкурентоспроможності виробничих підприємств.
2. Вплив вертикальної інтеграції на ефективність виробничих процесів.
3. Стратегії управління якістю в сфері послуг та їхній вплив на задоволеність клієнтів.

Практичне заняття 3

Тема 3. Склад і види операційної системи

Питання для обговорення:

1. Основні принципи системного підходу в управлінні операційною системою.
2. Операційна система як елемент організаційної системи.
3. Операційні системи як особливий клас систем.
4. Структура та функції підсистеми забезпечення
5. Характерні особливості операційних (виробничих) систем.
6. Операційна система дрібносерійного типу виробництва.
7. Операційна система масового виробництва.
8. Операційна система з безперервним процесом.

Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 2,

Основна література: 3,6

Додаткова література: 2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачам слід звернути увагу, що основні принципи системного підходу в управлінні операційною системою полягають у розгляді операційної системи як частини більшої організаційної системи, яка функціонує у взаємодії з іншими підсистемами. Системний підхід передбачає всебічний аналіз усіх компонентів операційної системи та їх взаємодії для досягнення оптимальних результатів. Операційна система, як елемент організаційної системи, відповідає за виконання виробничих процесів та забезпечує ефективну роботу організації загалом, включаючи управління ресурсами, планування та контроль.

Здобувачам варто зрозуміти, що операційні системи є особливим класом систем, спрямованих на перетворення ресурсів (сировини, праці, інформації) на готову продукцію або послуги. Структура операційної системи складається з

кількох підсистем, серед яких підсистема забезпечення є ключовою, оскільки вона виконує функції з постачання ресурсів, управління запасами та підтримання виробничих потужностей на потрібному рівні.

Здобувачам потрібно звернути увагу на характерні особливості операційних (виробничих) систем, які включають гнучкість, продуктивність, якість та здатність до адаптації. Операційні системи можуть відрізнятися за типами організації виробництва, що впливає на їх структуру та функції. Наприклад, операційна система дрібносерійного типу виробництва характеризується невеликими обсягами продукції та високою гнучкістю в адаптації до потреб клієнтів.

Здобувачам слід розуміти специфіку операційної системи масового виробництва, яка передбачає великі обсяги продукції, низьку вартість одиниці продукції та високу стандартизацію процесів. Така система орієнтована на мінімізацію змін у виробничому процесі для досягнення максимальної ефективності. Водночас операційна система з безперервним процесом забезпечує постійний потік виробництва або надання послуг, що дозволяє мінімізувати простой та підтримувати безперервність процесу виробництва.

Теми рефератів:

1. Роль операційної системи у підвищенні ефективності виробничих процесів.
2. Стратегічне планування та контроль у рамках операційної системи підприємства.
3. Інновації в операційних системах: застосування сучасних технологій у виробництві.

Практичне заняття 4

Тема 4. Управління виробничим процесом

Питання для обговорення:

1. Сутність операційної функції.
2. Основні типи конверсії. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності.
3. Модель операційної системи

4. Ресурси як керовані фактори виробництва.
5. Стадії процесу виробництва.
6. Класифікація виробничих процесів.
7. Основні принципи організації виробничих процесів
8. Основні шляхи підвищення організаційно-технічного рівня виробництва.

Розв'язання практичних задач, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 2,3,

Основна література: 1,3,6

Додаткова література: 3

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач має звернути увагу на сутність операційної функції, яка полягає в управлінні перетворенням ресурсів у кінцеві продукти або послуги. Ця функція є основою забезпечення ефективності виробничих і сервісних процесів в організації.

Здобувачеві слід зауважити на основні типи конверсії, серед яких фізична, інформаційна та інші форми перетворення. Основні ресурси, що входять до операційної діяльності, включають матеріали, робочу силу, обладнання та технології.

При вивченні моделі операційної системи здобувач має розуміти, що вона ілюструє, як ресурси входять у систему, проходять процес перетворення та стають готовими продуктами або послугами. Модель також показує взаємодію різних елементів системи для досягнення ефективності.

Здобувачеві варто звернути увагу, що ресурси є керованими факторами виробництва, і їх раціональне використання є ключовим для успіху організації. Важливо розуміти, як правильно планувати і використовувати ці ресурси для підвищення продуктивності.

Здобувач має зауважити на стадії процесу виробництва, які включають підготовку, основне виробництво, контроль і завершальні операції. Чітке розуміння

цих стадій допоможе краще організувати виробничі процеси.

При вивченні класифікації виробничих процесів здобувачеві варто звернути увагу на їх відмінності залежно від обсягу виробництва та технологічних характеристик. Це сприятиме кращому розумінню, який тип процесу підходить для певної організації.

Здобувачеві слід зауважити на основні принципи організації виробничих процесів, такі як гнучкість, пропорційність, безперервність та ритмічність. Ці принципи є основою для побудови ефективної системи виробництва.

Здобувачеві також варто звернути увагу на шляхи підвищення організаційно-технічного рівня виробництва, включаючи впровадження нових технологій, модернізацію обладнання та оптимізацію робочих процесів. Це сприятиме забезпеченню конкурентоспроможності та ефективності організації.

Задачі:

Задача 1. Оцінка вузьких місць у виробничому процесі:

На підприємстві з виробництва меблів виникають затримки у виробництві стільців. Визначте, на якому етапі виробничого процесу формується "вузьке місце", яке сповільнює загальний цикл виробництва, та запропонуйте методи для оптимізації цього етапу.

Задача 2. Аналіз ресурсів обмеженої потужності:

Умовний завод з виробництва електроніки використовує різні ресурси для виробництва мікросхем. Визначте, які ресурси є обмеженою потужністю, аналізуючи поточну виробничу потужність кожного ресурсу та його використання відповідно до загального плану виробництва.

Задача 3. Оптимізація виробничої структури:

Компанія виробляє кілька типів продукції, використовуючи групову, предметну та потокову форми організації виробництва. Проаналізуйте ефективність кожної з форм для різних типів продукції, щоб визначити, чи потрібно змінити організацію виробничого процесу для покращення загальної продуктивності.

Практичне заняття 5, 6

Тема 5. Організація основного виробництва та його види.

Питання для обговорення:

1. Системи планування операційної діяльності.
2. Основні завдання внутрішньо-фірмового планування.
3. Основні види та типи планів.
4. Завдання підсистеми оперативного управління виробництвом.
5. Сутність, особливості та процедура прийняття рішень у виробничому менеджменті.
6. Типи базових моделей
7. Прогнозування розвитку підприємства.
8. Основні принципи прогнозування. Класифікація методів прогнозування.

Розв'язання практичних задач, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 2

Основна література: 2,3,4

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні систем планування операційної діяльності Здобувач має звернути увагу на те, що ці системи охоплюють процеси планування, контролю та координації виробничих і операційних функцій в організації. Вони забезпечують узгодження ресурсів з виробничими потребами для досягнення поставлених цілей.

Здобувач повинен зауважити на основні завдання внутрішньо-фірмового планування, які включають оптимізацію використання ресурсів, підвищення ефективності виробничих процесів та забезпечення гнучкості організації. Це дозволяє організації швидко реагувати на зміни в ринкових умовах.

Здобувачу слід звернути увагу на основні види та типи планів, серед яких є стратегічні, тактичні та оперативні плани. Кожен тип плану виконує свої функції в організації та відповідає за різні часові горизонти діяльності.

При вивченні завдань підсистеми оперативного управління виробництвом Здобувач має розуміти, що ця підсистема відповідає за планування та контроль виконання короткострокових операційних завдань. Вона також забезпечує ефективне управління поточними ресурсами і виробничими процесами.

Здобувач має звернути увагу на сутність, особливості та процедуру прийняття рішень у виробничому менеджменті. Виробничі рішення, як правило, базуються на аналізі виробничих даних, прогнозуванні та оцінці ризиків. Важливо розуміти особливості кожного етапу процесу прийняття рішень у контексті управління виробництвом.

Здобувач повинен зауважити на типи базових моделей, які використовуються у виробничому менеджменті для планування та управління. Це можуть бути математичні, економетричні, інформаційні та інші моделі, що допомагають керівникам приймати обґрунтовані рішення.

При вивченні прогнозування розвитку підприємства Здобувачу слід звернути увагу на те, що прогнозування є важливим етапом стратегічного планування. Воно дозволяє організації передбачати можливі зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі та розробляти стратегії для досягнення майбутніх цілей.

Здобувач має зауважити на основні принципи прогнозування, до яких належать об'єктивність, науковість, гнучкість та системність. Також важливо знати класифікацію методів прогнозування, що включає кількісні та якісні методи. Кожен метод має свої особливості і використовується залежно від доступних даних та потреб організації.

Задачі:

1. Оптимізація оперативного планування виробництва:

На виробничому підприємстві потрібно впровадити систему оперативного управління для забезпечення безперервності та ритмічності виробництва. Ваше завдання — проаналізувати існуючий процес виробництва, виявити "вузькі місця" і розробити оперативний план, який допоможе зменшити простой та оптимізувати використання ресурсів.

2. Моделювання системи для прийняття рішень в управлінні виробництвом:

Підприємство переживає труднощі з координацією своїх виробничих підрозділів, що призводить до затримок у виконанні замовлень. Ваше завдання — створити імітаційну модель, яка допоможе керівництву візуалізувати поточні процеси та впровадити зміни для покращення ефективності виробництва.

3. Аналіз варіантів планування рівня виробництва для нового продукту:

Компанія розробляє новий продукт і має кілька варіантів планування виробництва: зосередити виробництво в одному місці або розподілити його між кількома локаціями. Ваше завдання - оцінити ресурсні можливості, прогнозувати потреби у виробництві та рекомендувати оптимальний план дій, зважаючи на витрати, логістику та ринковий попит.

Практичне заняття 7.

Контрольна робота за змістовим модулем 1.Операційний менеджмент як складова управління процесами

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Сутність та місце операційного менеджменту в системі менеджменту підприємства.
2. Основні цілі та завдання операційного менеджменту.
3. Функції операційного менеджменту.
4. Принципи операційного менеджменту.
5. Основні методи управління операційними системами.
6. Сутність операційної стратегії.
7. Операційна стратегія як складова частина загального процесу планування.
8. Основні типи операційних пріоритетів.
9. Структура та робочі рамки операційної стратегії у виробництві.
10. Специфіка формування виробничої стратегії в сучасних умовах господарювання.
11. Охарактеризуйте процес формування стратегії виробництва товару.
12. Типи стратегій процесу.
13. Сутність системного підходу до управління операційною системою.
14. Основні принципи системного підходу до управління.

15. Основне призначення операційної системи підприємства.
16. Значення та завдання переробної підсистеми операційної системи.
17. Основні завдання та склад підсистеми забезпечення.
18. Завдання підсистеми планування і контролю.
19. Ієрархічна структура операційної системи виробничого підприємства.
20. Основні типи операційних систем.
21. Особливості проектної операційної системи
22. Основні фактори впливають на собівартість продукції при різних типах виробництва.
23. Сутність операційної діяльності підприємства.
24. Особливості сучасного етапу розвитку операційної діяльності підприємств.
25. Основні ресурси операційної діяльності.
26. Модель функціонування операційної системи промислового підприємства.
27. Визначення операційного (виробничого) процесу.
28. Класифікація виробничих процесів.
29. Основні принципи організації виробничих процесів.
30. Організація виробничого процесу в просторі та часі.
31. Приклади виробничого циклу.
32. Організаційно-технічний рівень виробництва та основні показники його оцінки.
33. Планування у широкому та вузькому розумінні.
34. Основні види планів.
35. Основні принципи планування.
36. Послідовність розробки короткострокових та оперативних планів при поточному плануванні.
37. Поняття сукупного планування.
38. Сутність оперативного управління виробництвом.
39. Основні етапи оперативно-календарного планування.
40. Системи оперативного управління виробництвом.
41. Модель загального процесу оперативного управління виробництвом.

- 42.Процес розроблення та прийняття рішень у виробничому менеджменті.
- 43.Основні типи математичних моделей.
- 44.Принципах, на яких базуватись прогнозування.
- 45.Сутність прогнозування, типи та методи прогнозування.
- 46.Операційна стратегія та її взаємозв'язок з корпоративною стратегією розвитку підприємства.

Змістовий модуль 2. Структурно-функціональне забезпечення операційної системи

Практичне заняття 8

Тема 6. Виробнича стратегія і конкурентоспроможність підприємства

Питання для обговорення:

1. Стадії, за якими здійснюється відпрацювання стратегії.
2. Процес стратегічного планування.
3. Формування стратегічного плану.
4. Управлінське обстеження. Етапи стратегічного планування.
5. Моделі вибору варіантів економічної стратегії організації.
6. Критерії реалізації стратегічного плану.
7. Склад стратегії і тактики операційного менеджменту.

Рекомендована література:

Основна література: 2,3,6

Додаткова література: 3

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні стадій відпрацювання стратегії Здобувач має звернути увагу на те, що цей процес включає кілька ключових етапів, таких як аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, визначення стратегічних цілей, розробка стратегії, її впровадження та моніторинг результатів. Кожна стадія є важливою для успішного формування та реалізації стратегії.

Здобувач повинен зауважити на процес стратегічного планування, який є основою для довгострокового успіху організації. Він включає визначення місії та

бачення компанії, аналіз конкурентного середовища, встановлення стратегічних пріоритетів і розробку конкретних кроків для досягнення цих цілей.

При вивченні формування стратегічного плану Здобувач має звернути увагу на важливість правильного структурування плану. Це включає визначення основних напрямків розвитку організації, встановлення конкретних завдань, розподіл ресурсів та визначення строків реалізації.

Здобувачу слід зауважити на важливість управлінського обстеження, яке допомагає зрозуміти поточний стан організації та визначити її сильні та слабкі сторони. Етапи стратегічного планування включають діагностику середовища, формулювання стратегії, вибір варіантів та впровадження обраного курсу дій.

При вивченні моделей вибору варіантів економічної стратегії організації Здобувач повинен звернути увагу на те, що існує кілька підходів до вибору стратегії. Серед них моделі SWOT-аналізу, PEST-аналізу та матриці BCG, які допомагають організаціям визначити найбільш вигідні шляхи розвитку.

Здобувач має звернути увагу на критерії реалізації стратегічного плану, які включають відповідність обраної стратегії місії компанії, реалістичність цілей, ефективність розподілу ресурсів та своєчасність виконання запланованих дій.

При вивченні складу стратегії і тактики операційного менеджменту Здобувач має зауважити, що стратегія операційного менеджменту включає довгострокові рішення щодо управління виробничими процесами, а тактика – це конкретні кроки, які допомагають реалізувати обрану стратегію.

Практичне заняття 9

Тема 7. Управління плануванням та проектуванням операційного процесу на підприємстві.

Питання для обговорення:

1. Методика проектування операційної системи виробничого підприємства.
2. Операційний трикутник.
3. Методика проектування операційної системи виробничого підприємства.

4. Основні етапи процесу проектування операційної системи.
5. Фактори, які необхідно враховувати при проектуванні послуги.
6. Структура, переваги та недоліки функціонального проекту.
7. Методи сітьового планування: переваги та недоліки.
8. Кошторис проекту.

Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації

Рекомендована література:

Основна література: 2,6

Додаткова література: 2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні методики проектування операційної системи виробничого підприємства Здобувач має звернути увагу на те, що цей процес включає визначення вимог до виробничих потужностей, планування потоків матеріалів, вибір технологічних процесів та організацію виробничих ліній. Правильне проектування забезпечує оптимальне використання ресурсів і підвищує ефективність виробництва.

Здобувач повинен зауважити на концепцію операційного трикутника, яка включає три основні елементи: обсяги виробництва, різноманітність продукції та швидкість виконання замовлень. Баланс цих трьох факторів є критичним для досягнення ефективності операційної системи.

Здобувач має звернути увагу на основні етапи процесу проектування операційної системи, які включають аналіз потреб, розробку концепції, вибір технологій, планування виробничих процесів та оцінку ефективності запропонованих рішень. Ці етапи є основними кроками у створенні ефективної операційної системи.

При вивченні факторів, які необхідно враховувати при проектуванні послуги, Здобувачу слід звернути увагу на такі аспекти, як клієнтоорієнтованість, якість обслуговування, час виконання послуги та інноваційні технології. Ці фактори мають значний вплив на задоволеність клієнтів та конкурентоспроможність

підприємства.

Здобувач має зауважити на структуру, переваги та недоліки функціонального проекту. Переваги функціональної структури включають чітку організацію праці та спеціалізацію, тоді як недоліками можуть бути відсутність гнучкості та складність координації між підрозділами.

При вивченні методів сітьового планування Здобувач має звернути увагу на їх переваги, такі як чітке планування етапів проекту та можливість контролю за виконанням завдань. Недоліками можуть бути складність у використанні та необхідність великої кількості ресурсів для створення сітьових моделей.

Здобувачу варто приділити увагу складанню кошторису проекту, який включає оцінку витрат на матеріали, працю, обладнання та інші ресурси, необхідні для виконання проекту. Кошторис є важливим інструментом для контролю за бюджетом і забезпечення рентабельності проекту.

Теми рефератів:

1. Фактори, які необхідно враховувати при проектуванні послуги
2. Проектування процесу виробництва продукції чи надання послуг.

Практичне заняття 10

Тема 8. Управління матеріальними ресурсами

Питання для обговорення:

1. Мотиви створення матеріальних запасів.
2. Класифікація запасів підприємства.
3. Основні функції, що виконують запаси
4. Система оперативно-календарного планування.
5. Виробнича системи «точно в термін» (JIT) системи «точно в термін»:
6. Системи управління запасами та їх основні види.
7. Сутність управління запасами.
8. Система управління товарно-матеріальними запасами.

Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації

Рекомендована література:

Основна література: 2, 3

Додаткова література: 1, 3

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні мотивів створення матеріальних запасів Здобувач має звернути увагу на те, що запаси створюються для забезпечення безперервності виробництва, зменшення ризиків постачання та стабілізації виробничих процесів. Вони також дозволяють організації підготуватися до можливих коливань попиту та зниження витрат на закупівлю матеріалів у разі вигідних умов.

Здобувачу слід зауважити на класифікацію запасів підприємства, яка включає сировинні, виробничі, товарні, запасні частини, а також страхові та поточні запаси. Кожен тип запасів має своє призначення та виконує різні функції у виробничому процесі.

Здобувач має звернути увагу на основні функції, які виконують запаси: гарантування безперервності виробництва, зниження ризиків у ланцюзі постачання, економія на масштабах виробництва, а також стабілізація цін за рахунок закупівлі великих обсягів ресурсів у сприятливі періоди.

При вивченні системи оперативного-календарного планування Здобувач має зауважити, що ця система забезпечує координацію між виробничими підрозділами для оптимального виконання завдань у встановлені терміни. Оперативне планування дозволяє контролювати строки виконання замовлень та коригувати процеси у випадку відхилень.

Здобувач повинен звернути увагу на виробничу систему «точно в термін» (JIT), яка передбачає мінімізацію запасів та постачання матеріалів саме тоді, коли вони необхідні для виробництва. Це допомагає зменшити витрати на зберігання та підвищити ефективність управління ресурсами.

При вивченні систем управління запасами Здобувач має зауважити на їх основні види: системи з фіксованим обсягом замовлення та системи з фіксованим інтервалом часу між замовленнями. Обидві системи мають свої переваги і можуть використовуватися залежно від потреб і умов роботи підприємства.

Здобувачу слід звернути увагу на сутність управління запасами, яка полягає в оптимізації обсягу та строків постачання матеріалів, що дозволяє уникати надлишкових запасів і знижувати витрати на їх зберігання.

При вивченні системи управління товарно-матеріальними запасами Здобувач має розуміти, що це комплекс заходів з планування, контролю та моніторингу обсягів запасів. Система забезпечує ефективне використання ресурсів і допомагає підтримувати баланс між наявними запасами та потребами виробництва.

Теми рефератів:

1. Параметрами системи управління запасами.
2. Системи управління запасами при незалежному попиті.

Практичне заняття 11, 12

Тема 9. Основи менеджменту якості

Питання для обговорення:

1. Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів.
2. Політичний, соціальний, економічний, науково-технічний та організаційний аспекти проблема якості.
3. Групи властивостей і показники якості.
4. Фактори, які впливають на якість продукції
5. Склад функцій управління якістю.
6. Функціональна схема управління якістю продукції («петля якості»).
7. Контроль якості.
8. Стандарти якості.

Розв'язання практичних задач, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 1,3,

Основна література: 1,3,6

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні поняття, значення та факторів забезпечення якості товарів здобувач має звернути увагу на те, що якість товарів визначає їх здатність

задовольняти потреби споживачів. Це є ключовим фактором конкурентоспроможності товарів на ринку. Забезпечення якості залежить від багатьох чинників, таких як технології виробництва, матеріали та професійність персоналу.

Здобувачу слід зауважити на політичний, соціальний, економічний, науково-технічний та організаційний аспекти проблеми якості. Політичні аспекти включають регуляторну базу, соціальні – очікування споживачів, економічні – вплив якості на вартість виробництва, науково-технічні – використання інноваційних технологій, а організаційні – управління процесами забезпечення якості.

Здобувач має звернути увагу на групи властивостей і показники якості, які поділяються на такі категорії, як експлуатаційні, естетичні, екологічні та економічні. Ці показники допомагають визначити рівень відповідності товарів вимогам споживачів.

При вивченні факторів, які впливають на якість продукції, Здобувач повинен звернути увагу на такі аспекти, як використані матеріали, технологічні процеси, кваліфікація працівників, умови виробництва та зберігання. Усі ці фактори впливають на кінцеву якість товару.

Здобувачу слід зауважити на склад функцій управління якістю, який включає планування, організацію, мотивацію та контроль якості продукції. Ефективне управління якістю передбачає постійний моніторинг і вдосконалення виробничих процесів.

При вивченні функціональної схеми управління якістю продукції («петля якості») здобувач має звернути увагу на те, що цей підхід передбачає циклічний процес управління якістю, який включає всі етапи – від розробки продукту до його споживання. Це забезпечує контроль на кожному етапі виробництва та збуту.

Здобувач повинен звернути увагу на контроль якості, який полягає у перевірці відповідності продукції встановленим стандартам і нормам. Контроль якості може бути попереднім, поточним або остаточним, залежно від етапу виробничого процесу.

При вивченні стандартів якості здобувач має зауважити на їх важливість для забезпечення однорідності продукції та її відповідності нормативним вимогам. Стандарти, такі як ISO, встановлюють вимоги до процесів виробництва, управління та контролю якості.

Задачі:

1. Оцінка ефективності імплементації системи якості ISO 9001:

Підприємство, що спеціалізується на виробництві електронних компонентів, нещодавно імплементувало стандарти ISO 9001. За шість місяців після імплементації керівництво бажає оцінити, як впровадження цих стандартів вплинуло на якість продукції та задоволеність клієнтів. Ваше завдання — розробити методику збору даних та аналізу інформації для оцінки змін у якості продукції та визначити основні показники ефективності системи якості.

2. Планування поліпшення якості в ресторанному бізнесі:

Ресторан високого класу зіткнувся з проблемами незадоволеності клієнтів, пов'язаними з якістю обслуговування. Керівництво ресторану вирішило впровадити принципи TQM для підвищення рівня обслуговування. Ваше завдання - розробити детальний план дій для впровадження TQM, включаючи тренінги для персоналу, введення системи зворотного зв'язку від клієнтів та моніторинг ключових показників якості послуг.

Практичне заняття 13, 14.

Тема 10. Управління результативністю операційної діяльності

Питання для обговорення:

1. Продуктивність операційної діяльності
2. Продуктивність підприємства.
3. Загальний підхід до визначення продуктивності.
4. Внутрішня продуктивність.
5. Показники результативності функціонування операційних систем.
6. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи.
7. Управління операційною системою за критерієм продуктивності.
8. Типова модель процесу управління продуктивністю.

Розв'язання практичних задач, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти: 1,3,

Основна література: 1,6

Додаткова література: 1

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

При вивченні продуктивності операційної діяльності здобувач має звернути увагу на те, що продуктивність відображає ефективність використання ресурсів для досягнення максимальних результатів при мінімальних затратах. Вона є ключовим показником ефективності операційної системи та визначається співвідношенням між результатами діяльності і витратами на її виконання.

Здобувачу слід зауважити на поняття продуктивності підприємства, яке охоплює всі аспекти його діяльності, від виробничих до адміністративних процесів. Висока продуктивність підприємства є запорукою його конкурентоспроможності та економічної стійкості на ринку.

При вивченні загального підходу до визначення продуктивності здобувач має розуміти, що продуктивність вимірюється як співвідношення вихідних результатів до вхідних ресурсів. Цей підхід допомагає оцінювати, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, такі як праця, матеріали, капітал та інформація.

Здобувач має звернути увагу на внутрішню продуктивність, яка оцінює ефективність використання ресурсів всередині підприємства. Це включає оптимізацію внутрішніх процесів, підвищення продуктивності працівників, а також покращення організації виробництва для зниження витрат і підвищення ефективності.

При вивченні показників результативності функціонування операційних систем здобувачу слід зауважити на такі показники, як швидкість виробництва, якість продукції, ефективність використання ресурсів та рівень задоволеності клієнтів. Ці показники допомагають оцінювати, наскільки успішно функціонує

операційна система.

Здобувач повинен звернути увагу на моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи, яке передбачає аналіз та оптимізацію операційних процесів через використання математичних і економічних моделей. Це допомагає керівникам ухвалювати обґрунтовані рішення щодо покращення продуктивності.

При вивченні управління операційною системою за критерієм продуктивності здобувач має зрозуміти, що продуктивність є одним із головних критеріїв при прийнятті управлінських рішень. Ефективне управління за цим критерієм включає планування, моніторинг і корекцію операційних процесів для досягнення максимальних результатів.

Здобувачу слід зауважити на типову модель процесу управління продуктивністю, яка включає етапи планування, впровадження, контролю та корекції. Ця модель дозволяє систематично оцінювати продуктивність та впроваджувати покращення для підвищення ефективності операційної діяльності.

Задачі:

1. Аналіз продуктивності виробничої лінії:

Ви є менеджером виробництва на заводі, який виробляє електронні компоненти. Завод стикається з проблемами низької продуктивності на одній з ключових виробничих ліній. Ваше завдання полягає в тому, щоб проаналізувати поточні показники продуктивності використовуючи частково-факторні та сукупно-факторні вимірювачі продуктивності. Вам необхідно ідентифікувати основні "вузькі місця" в процесі виробництва та розробити план дій для поліпшення продуктивності.

2. Оцінка ефективності впровадження нових технологій:

Підприємство планує впровадити нові технології для автоматизації деяких виробничих процесів з метою підвищення продуктивності. Ваше завдання полягає в тому, щоб моделювати очікувані зміни у продуктивності після впровадження цих технологій. Ви повинні врахувати поточні показники продуктивності та прогнозувати, як вони зміняться з урахуванням нововведень. Оцініть потенційні

ризика та переваги таких змін та підготуйте пропозиції для керівництва з мінімізації негативних наслідків.

Практичне заняття 15.

Контрольна робота за змістовим модулем 2.

Структурно-функціональне забезпечення операційної системи

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Основні конкурентні пріоритети пов'язані з операційною стратегією.
2. Заходи, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності.
3. Моделі вибору варіантів економічної стратегії організації.
4. Сутність та цілі проектування операційної системи.
5. Етапи процесу проектування операційної системи.
6. Етапи процесу проектування продукту.
7. Інструменти, які використовуються при плануванні виробничих процесів.
8. Фактори макро- і мікрорівня, які впливають на проектування операційної системи.
9. Основні завдання при проектуванні підприємства.
10. Поопераційна, потокова та фіксована схеми планових рішень при проектуванні виробничих об'єктів.
11. Сутність проектного підходу до управління операційною системою.
12. Класифікація проектів.
13. Сутність управління проектом.
14. Етапи планування проектів.
15. Зміст та завдання етапів планування проектів.
16. Характеристика відособленого проекту.
17. Ознаки функціонального проекту
18. Переваги та недоліки матричного проекту.
19. Основні методи сітьового планування.
20. Характеристика сучасних інформаційних систем для управління проектами.
21. Сутність та завдання управління матеріально-технічним забезпеченням.
22. Сутність та мета створення запасів на підприємстві.

23. Роль, функції та види запасів.
24. Виробнича система постачання «точно в термін» (JIT), її особливості та галузь застосування.
25. Система управління виробництвом «канбан».
26. Характеристика систем управління запасами.
27. Основні параметри системи управління запасами.
28. Система управління запасами з фіксованим розміром замовлення.
29. Особливості системи управління запасами з фіксованою періодичністю замовлення.
30. Застосування системи управління запасами «мінімум-максимум»
31. ABC-аналіз та його застосування на підприємствах.
32. Системи планування матеріальних потреб (MRP) та планування виробничих ресурсів (MRP II) на підприємствах.
33. Значення забезпечення якості товарів і послуг.
34. Етапи розвитку управління якістю.
35. Фактори забезпечення якості продукції підприємства.
36. Сутність поняття «якість» та показники якості продукції.
37. Основні чинники забезпечення високої якості продукції.
38. Характеристика «петлі якості».
39. Оперативне та загальне управління якістю.
40. Поняття системи якості.
41. Міжнародні стандарти, на яких базуються сучасні системи управління якістю
42. Сутність і завдання системи загального менеджменту якості (TQM).
43. Фундаментальні принципи, на яких базується загальний менеджмент якості (TQM).
44. Сутність понять «продуктивність» та «управління продуктивністю підприємства».
45. Основні елементи регулювання продуктивності операційної системи.
46. Основні показники результативності функціонування операційної системи.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ВИКОНАННЯ РЕФЕРАТИВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Методичні рекомендації до підготовки до практичних занять для здобувачів економічних спеціальностей:

1. Ознайомлення з темою заняття:

- ✓ Перед практичним заняттям необхідно детально ознайомитись з темою, яка буде розглядатися. Здобувачам слід прочитати рекомендовану літературу, опрацювати нормативні документи та наукові статті, що стосуються даної теми.
- ✓ Важливо скласти список питань та проблем, які виникають під час вивчення матеріалу, для подальшого обговорення на занятті.

2. Аналіз та систематизація інформації:

- ✓ Здобувачам рекомендується вести конспект основних положень та ідей з вивчених джерел. Це допоможе краще організувати інформацію та підготувати основу для обговорення на практиці.
- ✓ Практичні завдання часто вимагають аналізу реальних економічних ситуацій, тому корисно виконувати розрахункові завдання та моделювання, використовуючи актуальні дані.

3. Підготовка до активної участі у дискусіях:

- ✓ Важливою частиною практичних занять є дискусії та обговорення, тому здобувачам слід підготувати аргументовані точки зору з вивчених питань.
- ✓ Рекомендується формулювати власні критичні думки щодо теоретичних концепцій та прикладів з практики, засновані на аналізі даних та літератури.

4. Розробка практичних завдань та вирішення кейсів:

- ✓ На практичних заняттях часто пропонуються кейси для вирішення, які допомагають здобувачам краще зрозуміти специфіку роботи в економічних дисциплінах.

- ✓ Здобувачам слід детально опрацювати методи аналізу кейсів, щоб мати змогу ефективно вирішувати практичні завдання під час заняття.

5. Використання електронних ресурсів та програмного забезпечення:

- ✓ В сучасних умовах для аналізу економічних даних активно використовуються програми для статистичної обробки, такі як Excel, SPSS, або R. Здобувачам необхідно ознайомитись з основними функціями цих інструментів.
- ✓ Користуйтеся електронними базами даних та науковими бібліотеками для пошуку необхідної інформації та даних для аналізу.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО РЕФЕРАТУ:

Об'єм роботи: Реферат повинен містити від 10 до 15 сторінок тексту, формату A4, набраного через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту - 14 пт. Презентація повинна містити від 10 до 15 слайдів.

Структура реферату:

- ✓ **титульна сторінка** – назва установи, факультету, кафедри, тема реферату, інформація про автора та викладача, місце і рік виконання.
- ✓ **зміст** – перелік основних розділів роботи зі сторінками.
- ✓ **вступ** – мета та актуальність теми.
- ✓ **основна частина** – розділено на тематичні підрозділи.
- ✓ **висновки** – основні висновки та пропозиції за результатами аналізу.
- ✓ **список використаних джерел** – не менше 10 джерел, оформлених за стандартами.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПРЕЗЕНТАЦІЇ:

- ✓ **титульний слайд** – тема презентації, інформація про автора, дата.
- ✓ **змістовні слайди** – чітко висвітлення основних пунктів реферату з використанням списків, таблиць, діаграм.
- ✓ **заключний слайд** – основні висновки роботи.

Рекомендації з підготовки до презентації:

- ✓ **дослідження теми** – глибоко аналізуйте літературу та джерела,

уникайте поверхневого викладу матеріалу.

- ✓ **оригінальність тексту** – уникайте плагіату; ваш текст повинен бути оригінальним або за посиланнями.
- ✓ **критичний аналіз** – проявляйте критичне мислення, аналізуйте різні точки зору.
- ✓ **оформлення** – слідкуйте за тим, щоб оформлення вашої роботи відповідало академічним стандартам.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами
поточного, періодичного та підсумкового контролю**

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Операційний менеджмент як складова управління процесами		
Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту.	0 – 2 (опитування)	0 - 2
Тема 2. Операційна стратегія та складові її реалізації	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація)	0 - 7
Тема 3. Склад і види операційної системи	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація)	0 - 7
Тема 4. Управління виробничим процесом	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач)	0 - 7
Тема 5. Організація основного виробництва та його види.	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач)	0 - 7
Контрольна робота за змістовним модулем 1 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Змістовий модуль 2. Структурно-функціональне забезпечення операційної системи		
Тема 6. Виробнича стратегія і конкурентоспроможність підприємства	0 – 2 (опитування)	0 - 2
Тема 7. Управління плануванням та проектуванням операційного процесу на підприємстві.	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація)	0 - 7
Тема 8. Управління матеріальними ресурсами	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація)	0 - 7
Тема 9. Основи менеджменту якості	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач)	0 - 7
Тема 10. Управління результативністю операційної діяльності	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач)	0 - 7
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Підсумковий контроль (іспит)	0 – 5 (теоретичне питання 1) 0 – 5 (теоретичне питання 2) 0 – 5 (практичне завдання 1) 0 – 5 (практичне завдання 2)	0 - 20
Загалом сума балів	0 - 100	0 - 100

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність та місце операційного менеджменту в системі менеджменту підприємства.
2. Основні цілі та завдання операційного менеджменту.
3. Функції операційного менеджменту.
4. Принципи операційного менеджменту.
5. Основні методи управління операційними системами.
6. Сутність операційної стратегії.
7. Операційна стратегія як складова частина загального процесу планування.
8. Основні типи операційних пріоритетів.
9. Структура та робочі рамки операційної стратегії у виробництві.
10. Специфіка формування виробничої стратегії в сучасних умовах господарювання.
11. Охарактеризуйте процес формування стратегії виробництва товару.
12. Типи стратегій процесу.
13. Сутність системного підходу до управління операційною системою.
14. Основні принципи системного підходу до управління.
15. Основне призначення операційної системи підприємства.
16. Значення та завдання переробної підсистеми операційної системи.
17. Основні завдання та склад підсистеми забезпечення.
18. Завдання підсистеми планування і контролю.
19. Ієрархічна структура операційної системи виробничого підприємства.
20. Основні типи операційних систем.
21. Особливості проектної операційної системи.
22. Основні фактори впливають на собівартість продукції при різних типах виробництва.
23. Сутність операційної діяльності підприємства.
24. Особливості сучасного етапу розвитку операційної діяльності підприємств.
25. Основні ресурси операційної діяльності.
26. Модель функціонування операційної системи промислового підприємства.

- 27.Визначення операційного (виробничого) процесу.
- 28.Класифікація виробничих процесів.
- 29.Основні принципи організації виробничих процесів.
- 30.Організація виробничого процесу в просторі та часі.
- 31.Приклади виробничого циклу.
- 32.Організаційно-технічний рівень виробництва та основні показники його оцінки.
- 33.Планування у широкому та вузькому розумінні.
- 34.Основні види планів.
- 35.Основні принципи планування.
- 36.Послідовність розробки короткострокових та оперативних планів при поточному плануванні.
- 37.Поняття сукупного планування.
- 38.Сутність оперативного управління виробництвом.
- 39.Основні етапи оперативно-календарного планування.
- 40.Системи оперативного управління виробництвом.
- 41.Модель загального процесу оперативного управління виробництвом.
- 42.Процес розроблення та прийняття рішень у виробничому менеджменті.
- 43.Основні типи математичних моделей.
- 44.Принципах, на яких базуватись прогнозування.
- 45.Сутність прогнозування, типи та методи прогнозування.
- 46.Операційна стратегія та її взаємозв'язок з корпоративною стратегією розвитку підприємства.
- 47.Основні конкурентні пріоритети пов'язані з операційною стратегією.
- 48.Заходи, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності.
- 49.Моделі вибору варіантів економічної стратегії організації.
- 50.Сутність та цілі проектування операційної системи.
- 51.Етапи процесу проектування операційної системи.
- 52.Етапи процесу проектування продукту.
- 53.Інструменти, які використовуються при плануванні виробничих процесів.

54. Фактори макро- і мікрорівня, які впливають на проектування операційної системи.
55. Основні завдання при проектуванні підприємства.
56. Поопераційна, потокова та фіксована схеми планових рішень при проектуванні виробничих об'єктів.
57. Сутність проектного підходу до управління операційною системою.
58. Класифікація проектів.
59. Сутність управління проектом.
60. Етапи планування проектів.
61. Зміст та завдання етапів планування проектів.
62. Характеристика відособленого проекту.
63. Ознаки функціонального проекту
64. Переваги та недоліки матричного проекту.
65. Основні методи сітьового планування.
66. Характеристика сучасних інформаційних систем для управління проектами.
67. Сутність та завдання управління матеріально-технічним забезпеченням.
68. Сутність та мета створення запасів на підприємстві.
69. Роль, функції та види запасів.
70. Виробнича система постачання «точно в термін» (JIT), її особливості та галузь застосування.
71. Система управління виробництвом «канбан».
72. Характеристика систем управління запасами.
73. Основні параметри системи управління запасами.
74. Система управління запасами з фіксованим розміром замовлення.
75. Особливості системи управління запасами з фіксованою періодичністю замовлення.
76. Застосування системи управління запасами «мінімум-максимум»
77. ABC-аналіз та його застосування на підприємствах.
78. Системи планування матеріальних потреб (MRP) та планування виробничих ресурсів (MRP II) на підприємствах.

79. Значення забезпечення якості товарів і послуг.
80. Етапи розвитку управління якістю.
81. Фактори забезпечення якості продукції підприємства.
82. Сутність поняття «якість» та показники якості продукції.
83. Основні чинники забезпечення високої якості продукції.
84. Характеристика «петлі якості».
85. Оперативне та загальне управління якістю.
86. Поняття системи якості.
87. Міжнародні стандарти, на яких базуються сучасні системи управління якістю
88. Сутність і завдання системи загального менеджменту якості (TQM).
89. Фундаментальні принципи, на яких базується загальний менеджмент якості (TQM).
90. Сутність понять «продуктивність» та «управління продуктивністю підприємства».
91. Основні елементи регулювання продуктивності операційної системи.
92. Основні показники результативності функціонування операційної системи.
93. Взаємозв'язок між показниками результативності операційних систем.
94. Етапи моделювання процесу управління продуктивністю.
95. Шляхи підвищення продуктивності операційної системи.

14. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (зі змінами). URL.: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). URL.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Основна

1. Старченко Г.В. Операційний менеджмент. Навчальний посібник / Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. - К.: Кондор-Видавництво, 2020. 264 с.
2. Омеляненко Т.В., Осокіна А.В. Операційний менеджмент: навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2016. 197 с.
3. Трут О.О. Операційний менеджмент : підручник. К. : Академвидав, 2013. 348 с.
4. Організація операційної діяльності підприємства: підручник / В.Г. Васильков, Н.В. Василькова. К. : КНЕУ, 2015. 502 с.
5. Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент : електронний навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 243 с. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/21153/1/%D0%A0%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%88%D0%BD%D1%8F%D0%BA_%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82_2016.pdf

Додаткова

1. Галушка З.І. Управління проектами = Project Management : навч. посібник / З.І. Галушка, О.А. Волощук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2018. - 120 с.
2. Іванова В. Й. Операційний менеджмент у системі управління організацією навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» : навчальний посібник. Ч.2. Х. : Вид-во ХНЕУ, 2011. 160 с.
3. Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент. Частина 1 : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 99 с.
4. Сумець О.М. Проектування операційних систем: підручник. Київ: Університет «КРОК», 2021. 322 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України – <https://www.rada.gov.ua/>

2. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
4. Державна митна служба України – <https://customs.gov.ua/>
5. Інформаційний бізнес портал ЛІГА – <http://www.liga.kiev.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади трансформацій входів операційної системи у виходи

Організація	Операційна система		
	Вхід (об’єкти операційної діяльності)	Трансформаційні процеси	Вихід (основні результати операційної діяльності)
Завод з виробництва натуральних соків	Фрукти; овочі; упаковка; скляна тара для розливу; металеві кришки	Підготовка сировини до обробки — сортування, миття. Вичавлювання соку за допомогою преса. Пастеризація (фруктові соки) або стерилізація (овочеві соки). Розлив (у пакети, скляні банки). Пакування	Натуральні соки у скляних банках, ламінованих картонних пакетах різної місткості
Автомобільна майстерня	Автомобіль, що потрапив в аварію та потребує ремонту; запасні частини; фарби	Діагностування характеру пошкоджень. Заміна ушкоджених і зношених частин. Регулювання гальмівної, паливної, електричної та інших систем. Рихтування. Фарбування	Автомобіль у відновленому працездатному стані
Стоматологічна клініка	Хвора людина з гострим зубним болем	Обстеження ротової порожнини. Рентгенографія. Установлення діагнозу. Уведення знеболювальних препаратів. Хірургічне видалення враженого зуба. Призначення лікаря щодо подальшого лікування	Повністю вилікувана людина або пацієнт, фізичні страждання котрого хоч якоюсь мірою полегшено

ТЕСТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Операційний менеджмент – це:

- А. Діяльність з управління процесом придбання матеріалів та їхнього перетворення;
- Б. Діяльність з перетворення входів системи (необхідних ресурсів усіх видів) у виходи;
- В. Управління перетворенням матеріалів, інформації та покупців;
- Г. Діяльність, пов'язана з розробкою, використанням і удосконаленням виробничих систем, на основі яких виробляється основна продукція чи послуги компанії.

2. Операційна система – це система, що:

- А. Перетворює сировину й матеріали;
- Б. Використовує операційні ресурси компанії для перетворення фактору виробництва в обрану нею продукцію чи послуги;
- В. Використовує операційні ресурси компанії для покращення добробуту власників підприємства;
- Г. Виготовляє продукцію згідно динаміки попиту споживачів.

3. 5 Ps виробничого менеджменту складаються з компонентів:

- А. Персонал, заводи, продукт, розподіл, місце розташування;
- Б. Персонал, споживачі, виробничі операції, виробничі системи, заводи;
- В. Персонал, заводи, матеріали і комплектуючі, процеси, системи планування й управління;
- Г. Системи планування й управління, заводи, продукт, розподіл, персонал.

4. Початок досліджень виробництва пов'язано з ім'ям:

- А. Генрі Тауна;
- Б. Генрі Гантта;
- В. Фредеріка Уїнслоу Тейлора;
- Г. Анрі Файоля.

5. Операційна стратегія полягає в:

- А. Розробці конкретних методів щодо збуту товарів і послуг, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії;
- Б. Розробці найбільш ефективних варіантів використання фінансових ресурсів, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії;
- В. Розробці загальної політики і планів використання ресурсів фірми, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії;
- Г. Розробці методів управління персоналом, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії.

6. Малий обсяг товарів, який може бути диверсифікованим, технологічна спеціалізація виробництва, використання устаткування на 5-25% – це характерні риси:

- А. Сфокусованого процесу;
- Б. Процесу, сфокусованому на продукт;

В. Повторювального процесу;

Г. Масового виробництва.

7. Використання модулів у виробництві, використання устаткування до 20-75% характерне для:

А. Сфокусованого процесу;

Б. Процесу, сфокусованому на продукт;

В. Повторювального процесу;

Г. Одиничного виробництва.

8. Великий обсяг виробництва, мала різноманітність процесів, тривалий період виробництва, використання устаткування на 70-80% – це характерні риси:

А. Сфокусованого процесу;

Б. Процесу, сфокусованому на продукт;

В. Одиничного виробництва;

Г. Серійного виробництва.

9. Для сучасного виробництва, що функціонує в нормальних ринкових умовах вирішальним фактором є:

А. Фінансовий фактор;

Б. Людський фактор;

В. Технологічний фактор;

Г. Фактор якості продукції.

10. Система, що передбачає включення широкого спектру послуг поряд із самим продуктом називається:

А. «Продукт-сервіс»;

Б. «Продукт-аналог»;

В. «Продукт-винахід»;

Г. «Продукт-послуга».

11. Операційна система – це сукупність наступних взаємопов'язаних підсистем:

А. Підсистема планування, підсистема організації, підсистема мотивації, підсистема контролю;

Б. Підсистема планування та контролю, переробна підсистема, підсистема забезпечення;

В. Підсистема маркетингу, підсистема виробництва, підсистема фінансів;

Г. Підсистема постачання, підсистема виробництва, підсистема збуту.

12. Продуктивна діяльність організації, пов'язана безпосередньо з перетворенням вхідних величин у вихідні результати, здійснюється в:

А. Підсистемі маркетингу;

Б. Переробній підсистемі;

В. Збутовій підсистемі;

Г. Підсистемі забезпечення.

13. Двовимірна класифікація операційних систем базується на:

А. Кількості продукції, що випускається;

- Б. Ступені використання технологічного обладнання;
- В. Ступені спеціалізації основних виробничих підрозділів підприємства;
- Г. Характері виходу і типі процесу переробки ресурсів.

14. Розходження в моделях виробництва і постачання виникає через:

- А. Різний підхід до технологічного процесу;
- Б. Різний підхід до організації виробництва і постачання;
- В. Диференціацію операційних систем;
- Г. Різний підхід до ведення виробничих запасів.

15. Скільки можливих конфігурацій сервісної діяльності існує (моделей транспортування і сервісу)?

- А. Дві;
- Б. Три;
- В. Чотири;
- Г. П'ять.

16. Технічні ресурси – це:

- А. Динамічність методів технології, наявність конкурентоспроможних ідей, наукові розробки та ін;
- Б. Особливості виробничого устаткування, інвентарю, основних і допоміжних матеріалів і т.п;
- В. Кваліфікаційний, демографічний склад працівників, їх здатність адаптуватися до змін цілей;
- Г. Характер виробничих приміщень, території підприємства, комунікацій, можливість розширення.

17. Технологічні ресурси – це:

- А. Динамічність методів технології, наявність конкурентоспроможних ідей, наукові розробки та ін;
- Б. Особливості виробничого устаткування, інвентарю, основних і допоміжних матеріалів і т.п;
- В. Кваліфікаційний, демографічний склад працівників, їх здатність адаптуватися до змін цілей;
- Г. Стан активів, ліквідність, наявність кредитних ліній та інше.

18. Недостатній ресурс – це:

- А. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого менша, ніж потреба в ньому;
- Б. Матеріальний ресурс;
- В. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого більша, ніж потреба в ньому;
- Г. Ресурс, завантаження якого практично відповідає його потужності.

19. Надлишковий ресурс – це:

- А. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого менша, ніж потреба в ньому;
- Б. Матеріальний ресурс;
- В. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого більша, ніж потреба в ньому;
- Г. Фінансовий ресурс.

20. Ресурс обмеженої потужності:

- А. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого менша, ніж потреба в ньому;
- Б. Матеріальний ресурс;
- В. Ресурс, потужність (пропускна здатність) якого більша ніж потреба в ньому;
- Г. Ресурс, завантаження якого практично відповідає його потужності.

21. Календарний період часу, протягом якого предмет праці проходить усі стадії виробничого процесу, це:

- А. Виробничий цикл;
- Б. Виробничий процес;
- В. Технологічний цикл;
- Г. Операційний процес.

22. Проектування операційної системи включає в себе:

А. Проектування виробів і процесів у сфері виробництва та послуг, проектування потокового і автоматизованого виробництва, проектування виробничої потужності;

Б. Проектування виробів і процесів у сфері виробництва та послуг, проектування виробничих потужностей, проектування підприємства;

В. Проектування виробів і процесів у сфері виробництва та послуг, визначення виробничих потужностей, проектування підприємства, організації та нормування праці;

Г. Проектування і розвиток виробничого процесу, визначення виробничих потужностей, проектування підприємства, організації та нормування праці.

23. Проектування процесу виробництва передбачає:

А. Визначення етапів процесу переробки сировини (матеріалів), що необхідна для виготовлення виробу;

Б. Визначення етапів процесу виробництва виробу, що вже спроектований;

В. Проведення комплексного аналізу інформації про можливості ринку збуту, умов конкуренції, технічні можливості і вимоги до нового товару;

Г. Аналіз конкретних вимог споживача до виробу, що проектується.

24. Лінійне, або поточне, планування застосовується в:

А. Дрібносерійному виробництві;

Б. Великосерійному виробництві;

В. Індивідуальному виробництві;

Г. Масовому виробництві або в системах з безперервним виробництвом.

25. Промисловий дизайн – це:

А. Проектування зі застосуванням сучасних інформаційних технологій і комп'ютерної техніки;

Б. Дії, що принципово змінюють модель організації, її риси і властивості;

В. Проектування з метою задоволення естетичних потреб покупців;

Г. Сукупність заходів по оновленню виробничих потужностей.

26. В процесі розробки нового виробу задіяні функції:

А. Планування, організація, мотивація, контроль;

Б. Маркетинг, розробка продукції і її виробництво;

В. Маркетинг, виробництво, просування;

Г. Маркетинг, виробництво, фінанси.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент

Укладач
Радченко Олександр Петрович

Підписано до друку 22.03.2024 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Цифровий друк. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 2,67. Наклад 30. Замовлення № 0125-29/1.

Видавець і виготовлювач:
Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.